

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

KWALITEITSONDERZOEK IN HET KADER VAN DE STAAT VAN HET ONDERWIJS 2016/2017

CSG Het Noordik - locatie Noordikslaan HAVO

Plaats : Almelo
BRIN nummer : 02DO|C1
BRIN nummer : 02DO|00|HAVO
Onderzoeksnummer : 292467
Datum onderzoek : 7 maart 2017
Datum vaststelling : 6 juni 2017

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 7 maart 2017 een onderzoek uitgevoerd op de afdeling havo van CSG Het Noordik, vestiging Noordikslaan, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling. Daarmee geldt dit onderzoek ook als het bezoek dat de inspectie op alle scholen voor voortgezet onderwijs ten minste eens in de vier jaar aflegt.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

De afdeling havo is betrokken in het jaarlijkse steekproefonderzoek voor De Staat van het Onderwijs 2016/2017. Dit onderzoek leidt tot een kwaliteitsprofiel voor uw school en een bepaling van het toezichtarrangement. Ook gebruiken we dit onderzoek om informatie te verzamelen over het thema opbrengstgericht werken waarover we in De Staat van het Onderwijs 2016/2017 zullen rapporteren.

Onderzoeksopzet

Voor het onderzoek is een selectie gemaakt van indicatoren uit het Toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Het betreft indicatoren van het zogenoemde kernkader. Deze indicatoren gebruiken we ook om een beeld te krijgen van het opbrengstgericht werken op de school.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met leerlingen, docenten, mentoren, vaksectievoorzitters, de ondersteuningscoördinator en het management.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen uit het onderzoek besproken met de directie en het bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIE EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij op de afdeling havo van CSG Het Noordik, vestiging Noordikslaan hebben uitgevoerd, leidt tot een toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter te veel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor deze afdeling is als volgt.

Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling havo van CSG Het Noordik, vestiging Noordikslaan het basisarrangement toe omdat zowel de onderwijsresultaten als de kwaliteit van het onderwijsproces op de afdeling van voldoende niveau zijn. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op de afdeling havo van CSG Het Noordik, vestiging Noordikslaan. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Op de afdeling havo van CSG Het Noordik, vestiging Noordikslaan behalen de leerlingen voldoende onderwijsresultaten. De school weet een aanzienlijke omvang te koppelen aan een aangenaam schoolklimaat, zowel in de lessen als daarbuiten.

De lessen zijn over het algemeen van voldoende kwaliteit. Mede dankzij een goed systeem van kwaliteitszorg zoekt de school systematisch naar mogelijkheden om het onderwijs te verbeteren, zonder zich te laten verleiden tot het blind volgen van allerlei trends. Er is sprake van een opbrengstgerichte cultuur.

Wij zijn getroffen door de zorgvuldige wijze waarop de ontwikkeling van de leerlingen wordt gevolgd.

De school besteedt veel aandacht aan aanvullende activiteiten buiten het standaard curriculum. Binnen de reguliere lessen is afstemming op individuele behoeften nog niet sterk ontwikkeld.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en de oordelen hierover. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. Het volledige kader kunt u op de website van de inspectie bekijken en downloaden.

De oordelen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda voor indicatoren van de onderwijsresultaten:

1. onder de norm
2. boven de norm
3. niet te beoordelen

Legenda voor andere indicatoren:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool. (onderwijspositie t.o.v. advies po)		•	
R.2	Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2. (onderbouwsnelheid)		•	
R.3_H	Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 (bovenbouwsucces) voor de afdeling havo.		•	
EX_H	Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken (examencijfers) voor de afdeling havo.		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	

Het didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.				•
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.				•
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.				•
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe.

Onderwijsresultaten

De onderwijsresultaten van de afdeling havo zijn voldoende. Op alle vier de indicatoren voldoet zij aan de norm.

Bij het vaststellen van haar oordeel gaat de inspectie uit van het gemiddelde van de resultaten over de afgelopen drie schooljaren. In het schooljaar 2014-2015 was er een duidelijke dip in de resultaten. Karakteristiek voor de school is de snelheid waarmee dit probleem is gesignaleerd en geanalyseerd. Op meerdere gebieden zijn acties in gang gezet. In 2015-2016 lagen de resultaten aanzienlijk boven het niveau van het jaar ervoor en ook boven de inspectienorm.

De kwaliteit van de lessen

De kwaliteit van de lessen is op vier van de vijf beoordeelde indicatoren voldoende. Alleen het onderdeel effectieve feedback is als onvoldoende beoordeeld.

De lessen verlopen allemaal in een prettige sfeer. Er is een goede pedagogische relatie tussen docenten en leerlingen. Mede daardoor is er sprake van een actieve betrokkenheid van de leerlingen. De inzet van ict-middelen draagt bij aan een afwisseling van werkvormen in de lessen. De aandacht die er enkele jaren geleden aan activerende didactiek is besteed lijkt overigens bij een deel van de docenten iets te zijn weggezakt.

Daarentegen is de structurering van de lessen bij nagenoeg alle docenten op orde. Dit blijkt vooral uit de gerichte aandacht voor lesdoelen bij begin en eind van de lessen.

Bijzondere aandacht vragen we voor twee aspecten: de effectieve feedback en de afstemming van de lessen op individuele behoeften. Ten aanzien van de feedback constateerden we in enkele lessen dat die te weinig werd gegeven en in andere gevallen dat de gegeven feedback te weinig uitdaagde tot inspanningen van de leerling zelf. Bij dat laatste valt te denken aan het geven van antwoorden door de docent waar doorvragen waarschijnlijk een groter leereffect zou hebben gegenereerd. Het achterwege blijven van feedback ligt in het verlengde daarvan: mogelijkheden om met leerlingen in gesprek te gaan over aanpak van opgaven worden niet altijd genoeg benut.

Ten aanzien van de differentiatie ontstaat een sterk wisselend beeld. Sommige docenten slagen er bijzonder goed in onderscheid te maken tussen (groepen) leerlingen bij de uitleg en de opgedragen verwerkingsopgaven. Niet alle docenten zien echter mogelijkheden daartoe, waarbij ondermeer wordt gewezen op de soms erg grote klassen. De leiding van de school heeft aangegeven op dit moment niet de hoogste prioriteit te geven aan dit onderwerp. Wij zijn er van overtuigd, dat hier nog mogelijkheden liggen om aanwezig talent beter te benutten.

De school is al begonnen met een toetsing volgens de OBIT-systematiek. De uitkomsten van dit type toetsing kan helpen bij het vormgeven van de afstemming van het onderwijs op verschillen tussen leerlingen.

Ondersteuning en begeleiding

Alle onderzochte indicatoren op het gebied van de begeleiding en ondersteuning hebben wij positief beoordeeld.

De school heeft niet alleen gezorgd voor een zorgvuldig systeem van signalering en aanpak van leerproblemen, zij slaagt er ook in dit systeem functioneel in te zetten. Enkele elementen zijn ons daarbij opgevallen. De school maakt gebruik van genormeerde toetsen. Zij zorgt niet alleen voor een regelmatige meting van leervorderingen, maar maakt ook gebruik van de uitkomsten om gericht extra ondersteuning te verlenen. De centrale rol in de zorg wordt vervuld door de mentor. Afgelopen jaar is intensief gewerkt aan vergroting van de deskundigheid van docenten op het gebied van het mentoraat. Naast versterking van het mentoraat is er ook specifieke coaching beschikbaar voor docenten die geconfronteerd worden met bijzondere ondersteuningsvragen van specifieke leerlingen.

De kwaliteit van de ondersteuning is verder versterkt door een aanpassing van de opzet van de traditionele ouderavonden. Er worden nu 'driehoeksgesprekken' gevoerd waarbij ouder, mentor en leerling met elkaar in gesprek gaan. Dit leidt tot een vergrote betrokkenheid van de ouder en tot een grotere eigen verantwoordelijkheidsbesef bij de leerling. De impact van deze gesprekken is daarmee aanzienlijk groter dan die van de traditionele oudergesprekken. Dit alles levert een systeem van ondersteuning en begeleiding op van meer dan gemiddelde kwaliteit.

Voor één onderdeel van de zorg vragen we de aandacht van de school. Dit betreft begeleiding van leerlingen die zijn gedoubleerd. Tijdens het bezoek hebben we vastgesteld dat besluiten over doublure zorgvuldig worden genomen. Wij hechten er aan dat ook over het vervolg goed wordt nagedacht en dat de school alles in het werk stelt om een besluit tot doublure ook in een zinvolle interventie voor de leerling te laten uitmonden. Daarvoor is meer dan thans nodig dat wordt nagedacht over vorm en inhoud van het onderwijs aan de leerling die is blijven zitten. Met de zogenaamde keuze-uren is er ruimte gekomen om ook voor de doubleerder tot aanpassingen in het programma te komen, maar de mogelijkheden daartoe beperken zich nu tot enkele vakken.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg op de school is goed geregeld.

Er is sprake van een systematische dataverzameling van opbrengsten en de kwaliteit van het onderwijs. Hierover wordt regelmatig gerapporteerd. Jaarlijks vindt grootschalige analyse van gegevens plaats, iedere derde dinsdag van september wordt de centrale rapportage besproken met alle betrokkenen. Het inzicht in de kwaliteit van het onderwijs wordt naast uitkomsten van tevredenheidsonderzoeken bepaald aan de hand van visitaties door collega's van een andere vo-school.

Daarmee is iedereen binnen de school goed geïnformeerd. Binnen de vestiging slaagt de leiding er in de betrokkenen ook bij te dragen aan de analyse van bereikte resultaten en zich in te zetten voor het nadenken over mogelijke verbeteringen.

Vernieuwingen die de school doorvoert worden zorgvuldig geëvalueerd. Op basis daarvan wordt nagedacht over verdere stappen. Dit leidt ertoe dat de vernieuwingen in de school gestuurd en bijgesteld worden aan de hand van concrete resultaten. De school heeft de rollen en verantwoordelijkheden voor de kwaliteitszorg zorgvuldig benoemd en belegd, waarmee de continuïteit in die kwaliteitszorg is gewaarborgd.

De borging van de kwaliteit van het primaire proces komt tot stand door een goed functionerend systeem van HRM-gesprekken met regelmatige lesbezoeken. De inzet van coaches ondersteunt de borging van de kwaliteit van de lessen. De visitaties –zoals hiervoor genoemd – zorgen voor een monitoring van de werking van dit systeem.

Ook op het terrein van de kwaliteitszorg geven wij graag één aandachtspunt mee. De school geeft expliciet aan niet alleen op de cognitieve resultaten van de leerlingen te willen sturen, maar ook andere vaardigheden te willen ontwikkelen. De resultaten daarvan zijn soms lastig in beeld te brengen. Niettemin, als de school ook op dit terrein grote inspanningen verricht is het wenselijk de effecten daarvan zo goed mogelijk in beeld te brengen. Daarmee kan niet alleen naar externen, maar ook intern het succes op dit terrein zichtbaar worden gemaakt en de inspanningen worden gerechtvaardigd.

Opbrengstgericht werken

In het kader van de stelselonderzoeken voor het onderwijsverslag 2017 besteedt de inspectie bijzondere aandacht aan het onderwerp opbrengst gericht werken. Uit het voorafgaande mag worden geconcludeerd dat wij van oordeel zijn, dat op de onderzochte afdeling in ruime mate is voorzien in een opbrengstgerichte werkwijze. Dit komt tot uitdrukking op tal van terreinen. Niet alleen door de jaarlijkse schoolbrede rapportage over opbrengsten, maar ook door de intensieve wijze waarop hierover met alle betrokkenen wordt gecommuniceerd en de rol die de secties hebben gekregen in het evalueren van deze gegevens. Daarnaast is de inzet en het gebruik van genormeerde toetsen een duidelijke blijk van de opbrengstgerichte cultuur van de school.